

Sygn. I C 56/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2014 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa – S., W. S. (1) i A. K. (1)

z udziałem interwenienta ubocznego (...) S.A. w W.

o zapłatę

1. zasądza solidarnie od pozwanych W. S. (1) i A. K. (1) prowadzących działalność gospodarczą pod firmą (...) spółka cywilna w L. na rzecz powódki T. S. (1) kwotę 50.004 zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy 4 złote 00/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 31 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty;
2. umarza postępowanie co do kwoty 8.224,15 zł;
3. oddala powództwo w pozostałym zakresie w stosunku do pozwanych W. S. (1) i A. K. (1);
4. zasądza solidarnie od pozwanych W. S. (1) i A. K. (1) prowadzących działalność gospodarczą pod firmą (...) spółka cywilna w L. na rzecz powódki T. S. (1) kwotę 4.121,80 zł (słownie: cztery tysiące sto dwadzieścia jeden złotych 80/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. oddala powództwo w całości w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa – S.;
6. zasądza od powódki T. S. (1) na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.617 zł (słownie: trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt I C 56/11

UZASADNIENIE

Powódka T. S. (1) w pozwie wniesionym w dniu 9 czerwca 2009r. pierwotnie do Sądu Rejonowego w Lęborku domagała się zasądzenie od pozwanych solidarnie Dyrektora S. w S., W. S. (1) i A. K. (1) prowadzących działalność

gospodarcza pod firmą (...) spółka cywilna w L. na swoją rzecz kwoty 65.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 września 2009r. tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania za skutki wypadku, który miał miejsce na terenie S. parku Narodowego w. R., w wyniku którego doznała uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia.

Pozwani W. S. (1) i A. K. (1) w piśmie z dnia 25 września 2009r. wnieśli o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze interwenienta ubocznego (...) S.A. w W. (obecnie (...) S.A. w W.) z którym łączyła ich umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Postanowieniem z dnia 7 lutego 2011r. na skutek rozszerzenia powództwa do kwoty 75.052zł Sąd Rejonowy w Lęborku uznał się niewłaściwym i przekazał sprawę do dalszego prowadzenia Sądowi Okręgowemu w Słupsku.

Pismem z dnia 16 marca 2011r. (...) S.A. w W. zgłosiło interwencję uboczną po stronie pozwanych W. S. (1) i A. K. (1), wnosząc o oddalenie powództwa.

Ostatecznie po wielokrotnej modyfikacji zgłoszonego roszczenia, tak co do kwoty jak i przedmiotu powódka w piśmie procesowym z dnia 15 stycznia 2014r. wniosła o zasądzenie od pozwanych solidarnie Skarbu Państwa S. w S., W. S. (1) i A. K. (1) prowadzących działalność gospodarczą pod firmą (...) spółka cywilna w L. kwoty 66.827,85 zł w tym;

1) 47.000zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę,

2) 19.827,85 zł tytułem odszkodowania.

W pozostałym zakresie powódka cofnęła pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia. W uzasadnieniu swojego stanowiska powódka wyjaśniła, że w trakcie wycieczki, poruszając się rowerem z grupą turystów po drodze w S., została potrącona przez pojazd typu Meleks kierowany przez pracownika pozwanych W. S. (1) i A. K. (1) prowadzących działalność gospodarczą pod firmą (...) spółka cywilna w L., M. K.. W wyniku wypadku zniszczeniu uległa odzież w której podróżowała, doznała bowiem poważnych obrażeń ciała w postaci stłuczeń, krwiaków, złamania talerza kości biodrowej lewej, w konsekwencji czego, po wstępnym zaopatrzeniu na oddziale ratunkowym Szpitala w L., była następnie hospitalizowana w okresie od 30 lipca do 8 sierpnia 2008r. na oddziale chirurgii ogólnej Szpitala w P., gdzie przeszła zabieg operacyjny. Powyższe skutkowało długotrwałym dalszym leczeniem, które wiązało się z koniecznością ponoszenia wydatków na zapewnienie dodatkowej opieki pielęgniarstwa, zakup leków, preparatów witaminowych, sprzętu rehabilitacyjnego. Pomimo intensywnego leczenia do dziś nie odzyskała całkowitej sprawności w poruszaniu się i nadal odczuwa z tego powodu dolegliwości.

Pozwany S. w S., w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa podnosząc po pierwsze zarzut braku legitymacji procesowej, bowiem stroną umowy w sprawie organizacji ruchu turystycznego na terenie parku narodowego jest Gospodarstwo (...) przy S., a w dalszej kolejności wskazując, iż obsługę ruchu turystycznego w zakresie przewozu turystów pojazdami typu meleks i rowery, na terenie parku wykonują w oparciu o zawartą z Gospodarstwem (...) przy (...) pozwani W. S. (1) i A. K. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) s.c. w L., i to oni są odpowiedzialni za organizację przewozu turystów. Ruch na drodze na której doszło do zdarzenia odbywa się zgodnie z zasadami ruchu drogowego, o czym informują odpowiednie tablice i oznakowania. Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez S., zastępowany po przekazaniu sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa podtrzymał dotychczasowe stanowisko co do oddalenia powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Cofnął jedynie zarzut braku legitymacji procesowej, albowiem zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych Gospodarstwo (...) przy S. zostało zlikwidowane. W myśl art. 89 ust. 4 ustawy pozostałe po likwidacji składniki majątkowe, należności i zobowiązania zlikwidowanego gospodarstwa pomocniczego przejmuje jednostka budżetowa, przy której funkcjonowało gospodarstwo.

Pozwani W. S. (1) i A. K. (1) w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu przyznali, że do zdarzenia w wyniku którego poszkodowana została powódka, doszło z winy ich pracownika wobec nieumyślnego naruszenia przez niego zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, jednakże w ich ocenie powódka jedynie ogólnie opisuje swoje dolegliwości, które łączy z wypadkiem, a które nie wynikają z żadnej dokumentacji lekarskich oraz innych dokumentów potwierdzających poniesione wydatki związane z leczeniem i rehabilitacją. Podobnie powódka w żaden sposób nie udowodniła poniesionej szkody, nie wykazała związku skutkowo – przyczynowego pomiędzy szkodą, a zdarzeniem z dnia 15.07.2009r. związaną z ruchem pojazdów, jak również potrzeby ponoszenia wydatków, na leczenie i rehabilitację w okresie następnych 3 lat. W dalszym toku postępowania pozwani kwestionowali także, wysokość żadanego zadośćuczynienie jako wygórowanego w stosunku do skutków zdarzenia. Niezależnie od prezentowanego stanowiska procesowego pozwani wskazywali i dokumentowali fakt posiadania ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej OC i NW jako przedsiębiorstwo działające pod nazwą (...) S.C. w Ł. w pełnym pakiecie, oraz od szkód komunikacyjnych pojazdów, między innymi melexów i przyczep ciągnionych przez nie w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela na podstawie umowy ubezpieczenia, polisy (...) S.A. z dnia 23.04.2008r. Nr (...) i z dnia 08.07.2008r. Nr (...).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka T. S. (1) od dnia 13 lipca 2008r. wspólnie z synem i wnukiem przebywała na wczasach w Ł. w Ośrodku (...). Dzienny koszt pobytu jednej osoby bez wyżywienia wynosił 70zł.

bezsporne

W oparciu o umowę zawartą z przedstawicielem Skarbu Państwa Gospodarstwem (...) przy S. pozwani W. S. (1) i A. K. (1) jako przedsiębiorstwo działające pod nazwą (...) S.C. w Ł. przejęli w dzierżawę nieruchomości położone w Obwodzie Ochronnym R. na działkach nr (...) o powierzchni 700 m², nr 5 o powierzchni 100 m² i nr 8 o powierzchni 100 m², dla prowadzenie przewozów turystycznych wózkami elektrycznymi.

dowód; umowa z dnia 21.03.2005r. nr (...) k.37-40.

W dniu 15 lipca 2008r. powódka razem z pozostałymi członkami swojej rodziny wybrała się na wycieczkę do S.. W tym celu wypożyczyli rowery i poruszali się po wewnętrznej drodze w parku, razem z innymi turystami. W pewnym momencie kierujący Meleksem z przyczepą M. K. na skutek niedostosowania techniki jazdy do warunków panujących na drodze, uderzył tylną częścią lewego boku przyczepy jadącą z przeciwka rowerzystkę T. S. (1). Z uwagi na stan poszkodowanej, wezwane zostało na miejsce zdarzenia pogotowie, które przewiozło ją na Szpitalny Oddział Ratunkowy do Ł.. W trakcie badania przedmiotowego stwierdzono bolesność okolicy biodra, podbrzusza i miednicy. Z uwagi na brak stwierdzenia w obrazie RTG zmian pourazowych powódka została wypisana z oddziału z zaleceniem poruszania się o kulach i prowadzenia oszczędnego trybu życia przez okres 4 tygodni, oraz stosowania środków przeciwbólowych. Pozostały czas urlopu do 27 lipca 2008r. powódka spędziła w pokoju hotelowym pozostając pod opieką syna, który dostarczał jej posiłki z pobliskiego baru. Z uwagi na odczuwane dolegliwości bólowe, powódka ponownie w dniu 18.07.2008r. zgłosiła się do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego ((...)) Szpitala w Ł..

dowód; karta pobytu w (...) k.418-419, zeznania św. M. K. k. 533-535. .

Z uwagi na utrzymujące się dolegliwości T. S. (1) po powrocie z Ł. zgłosiła się do lekarza w miejscu swojego zamieszkania i po wykonaniu badań w dniu 30 lipca 2008r. została skierowana i przyjęta na Oddział (...) Szpitala Wojewódzkiego w P.. Rozpoznano u niej uraz zmiążdzeniowy innych nieokreślonych części brzucha oraz złamanie talerza kości biodrowej lewej bez przerwania ciągłości pierścienia miednicy z niewielkim przemieszczeniem odłamów kostnych i wykonano zabieg operacyjny w wyniku którego ubytek mięśnia jamy brzusznej odtworzono wszyciem siatki polipropylenowej. Powódka została wypisana ze szpitala w dniu 6 sierpnia 2008r. z zaleceniem unikania wysiłku przez okres 6 tygodni. W pierwszym okresie po wypadku powódka przebywała w mieszkaniu wykorzystywanym przez nią na prowadzenie Kancelarii (...). Przygotowywaniem i dowożeniem z domu posiłków obiadowych zajmował się jej mąż. Okres niezdolności do pracy został ustalony do dnia 7 września 2008r.

dowód; karta informacyjna leczenia szpitalnego, dokumentacja medyczna k. 9-10, i 425-426, zaświadczenie lekarskie k. 442, zeznania powódki T. S. k.291-294 oraz k. 907-910, zeznania św.W. S. k. 266-268, św. M. S. k. 274-276.

Trwały uszczerbek na zdrowiu jakiego doznała powódka w wyniku wypadku drogowego z dnia 15 lipca 2008 roku wyniósł 32 %. Leczenie pourazowych skutków wypadku zostało zakończone po 6 miesiącach od urazu. Natomiast obecne dolegliwości i dalsze leczenie wynika z choroby zwyrodnieniowej stawów kręgosłupa, oraz wielopoziomowej dyskopatii, jako procesu chorobowego samoistnego.

dowód: opinia łączna biegłych sądowych z zakresu chirurgii urazowej, ortopedii i traumatologii, neurochirurgii – k.621-631.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Łęborku z dnia 1 kwietnia 2009r. M. K. został uznany winnym tego, że w dniu 15 lipca 2008r. w R. na terenie (...) nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując pojazdem typu Meleks z przyczepką nie zachował szczególnej ostrożności omijając grupę pieszych, wjechał na tor jazdy roweru kierowanego przez T. S. (1) i zderzył się z rowerzystką, która uderzyła w tylną część lewego boku ciągniętej przez Meleks przyczepy, w wyniku czego nieumyślnie spowodował u T. S. (1) obrażenia ciała w postaci złamania talerza kości biodrowej lewej, pourazowej przepukliny ściany przedniej jamy brzusznej, naruszające czynności narządów ciała na czas powyżej 7 dni.

dowód; akta sprawy SR w Łęborku (...) k. 766.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przepis art. 120 § 1 Kodeksu pracy statuuje odpowiedzialność pracodawcy za szkody wyrządzone przez jego pracownika przy wykonywaniu przez niego obowiązków pracowniczych. Chodzi tu o szkodę pozostającą w normalnym związku przyczynowym z czynnościami pracownika, podejmowanymi na podstawie stosunku pracy, zmierzającymi do osiągnięcia celu wskazanego przez zwierzchnika. Przywołany powyżej przepis stanowi, że tylko w razie wyrządzenia przez pracownika przy wykonywaniu przez niego obowiązków pracowniczych, szkody osobie trzeciej zobowiązany do naprawienia jej jest wyłącznie pracodawca, a tym samym wyłączona jest osobista odpowiedzialność pracownika na podstawie przepisów prawa cywilnego o odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych. Jeżeli wyrządzenie szkody następuje natomiast „obok” wykonywania obowiązków pracowniczych i nie pozostaje w związku z ich wykonywaniem, to pracownik odpowiada za tę szkodę na podstawie przepisów prawa cywilnego.

Zgodnie, z treścią przepisu art. 120 § 1 kp pracodawca jest wyłącznie zobowiązany do naprawienia osobie trzeciej szkody wyrządzonej przez pracownika przy wykonywaniu przez niego obowiązków pracowniczych. Doktryna i orzecznictwo rozróżniają szkodę powstałą przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych, od szkody powstałej jedynie przy okazji, czy przy sposobności ich wykonywania. Pracownik wyrządza szkodę przy wykonywaniu swych obowiązków pracowniczych tylko wówczas, gdy szkoda ta pozostaje w normalnym, wewnętrzno-organizacyjnym związku przyczynowym z powierzonymi mu czynnościami, które podjął on na podstawie stosunku pracy w ramach wykonywania zadań związanych z przedmiotem działalności zakładu.

Pozwani W. S. (1) i A. K. (1) co do zasady nie kwestionowali swojej odpowiedzialności, przyznając, iż to ich pracownik kierując pojazdem na drodze wewnętrznej la terenie S. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, doprowadzając do potrącenia powódki. Pozwani kwestionowali natomiast wysokość zgłoszonego z tego tytułu żądania tak co do zadośćuczynienia jak i odszkodowania.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego powództwo zgłoszone wobec pozwanych W. S. (1) i A. K. (1), co do zasady zasługuje na uwzględnienie, ale jedynie częściowo co do wysokości.

Powódka T. S. (1) domagała się po ostatecznym sprecyzowaniu żądania zasądzenia od pozwanych solidarnie na swoją rzecz kwoty 66.827,85 zł z czego kwoty 47.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę, jakiej doznała w wyniku wypadku drogowego jakiemu uległa w dniu 15 lipca 2008 roku.

Dla oceny zasadności twierdzeń w tym przedmiocie Sąd dopuścił nie tylko dowód z zeznań świadków, strony powodowej ale również z opinii łącznej trzech biegłych sądowych odpowiednio z zakresu chirurgii, ortopedii i neurochirurgii. Biegli na podstawie badania podmiotowego, przedmiotowego oraz dokumentacji zawartej w aktach sprawy stwierdzili, że w wyniku urazu z dnia 15.07.2008r. doszło u powódki do przepukliny brzusznej pourazowej z wytrzewieniem leczonej operacyjnie z wszyciem siatki polipropylenowej, złamania talerza kości biodrowej lewej bez przerwania ciągłości pierścienia miednicy z niewielkim przemieszczeniem odłamów leczonego zachowawczo, zespołu bólowego korzeniowego lewostronnego L5. Powyższe obrażenia ograniczyły w znacznym stopniu możliwość swobodnego poruszania się przez powódkę w okresie dalszego pobytu wypoczynkowego w Ł., tj. do dnia 27.07.2008r. – na granicy wyłączenia poruszania się. Mogły one być przyczyną silnych dolegliwości bólowych. Złamanie talerza biodrowego lewego ograniczyło chodzenie ze względu na odczuwane dolegliwości bólowe okolicy miednicy i podbrzusza. Hospitalizacja w Oddziale (...) Ogólnej (...) w P. w dniach 30.07.2008 – 08.08.2008r. i jej dalsze leczenie – w tym zabieg operacyjny brzusznej przepukliny urazowej – było konsekwencją i pozostawało w bezpośrednim związku z urazami doznanymi w dniu 15. (...). Uraz dotyczący kręgosłupa lędźwiowego i związanych z tym objawów neurologicznych miał wpływ na pogorszenie istniejących już wcześniej u powódki zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa. Odniesione przez powódkę obrażenia i związany z tym proces leczenia – w szczególności przebyty zabieg operacyjny – wiązał się z silnymi dolegliwościami bólowymi i cierpieniem. Największe cierpienia fizyczne i psychiczne odczuwała w okresie wczesnym pourazowym, z ewentualnym nasileniem dolegliwości bólowych w okresie pooperacyjnym. Ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu powódki mogły być znacznego stopnia od momentu urazu przez okres 4 – 6 tygodni. Ograniczenia te ulegały następnie systematycznemu zmniejszeniu. Nie wymagała pomocy osób trzecich przy spożywaniu posiłków, natomiast wymagała jej przy ich przygotowywaniu, wymagała również pomocy w zakupie produktów do przygotowania posiłków, pomocy przy sprzątaniu, praniu, wyjazdu do lekarza, do urzędu, jak również w początkowym okresie trwania choroby (około 1-2 miesiące) w ubieraniu i przy czynnościach sanitarno – higienicznych (tj. wejście do wanny, pod prysznic). Skutkowało to również wyłączeniem w życiu zawodowym zgodnie z zaleconym zwolnieniem lekarskim. W ocenie biegłych leczenie chirurgiczne pourazowych skutków urazu trwało około 3 miesięcy od operacji i w tym okresie uzasadnione było stosowaniem sprzętu rehabilitacyjnego w postaci pasa przepuklinowego. Natomiast późniejsze jego stosowanie nie miało uzasadnienia chirurgicznego przy prawidłowo wygojonej ranie po leczeniu operacyjnym przepukliny z wszyciem siatki, za wyjątkiem psychologicznego działania na pacjenta. Leczenie pourazowych skutków wypadku zostało zakończone po 6 miesiącach od urazu. Natomiast obecne dolegliwości i dalsze leczenie wynika z choroby zwyrodnieniowej stawów kręgosłupa oraz wielopoziomowej dyskopatii jako procesu chorobowego samoistnego. Powódka według biegłych odzyskała sprawność sprzed wypadku i w związku z powyższym możliwy jest powrót do pracy zawodowej w wykonywanym dotychczas zawodzie prawnika. W okresie rekonwalescencji zalecone było stosowanie leków przeciwbólowych, przeciwobrzękowych, zwiotczających mięśnie szkieletowe, nie była natomiast potrzeby do przyjmowania szczególnego rodzaju leków, w szczególności preparatów krwiotwórczych. Podobnie nie było potrzeby – z punktu ortopedycznego - zmiany rodzaju obuwia.

Jak stanowi art. 445 § 1 k.c., w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Ze względu na niewspółmierność krzywdy, określenie w konkretnym przypadku odpowiedniej sumy pozostawione zostało sądowi.

Zadośćuczynienie pieniężne, o którym mowa we wskazanym przepisie ma na celu przede wszystkim złagodzenie cierpień doznanych przez poszkodowanego w wyniku czynu niedozwolonego. Obejmuje ono cierpienia fizyczne w postaci bólu i innych dolegliwości oraz cierpienia psychiczne, polegające na ujemnych uczuciach przeżywanych w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała czy rozstroju zdrowia w postaci np. zszpecenia czy wyłączenia z normalnego życia. Przy czym dotyczy to cierpień fizycznych i psychicznych już doznanych, jak i tych, które wystąpią w przyszłości. Ma więc ono charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą krzywdę doznaną przez poszkodowanego. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 listopada 2009 roku (sygn. akt (...)) wyraził pogląd, iż zadośćuczynienie przewidziane w art. 445 § 1 k.c. ma charakter kompensacyjny; stanowi sposób naprawienia krzywdy w postaci doznanych cierpień fizycznych i ujemnych przeżyć psychicznych, istniejącej zarówno w chwili orzekania, jak i takiej, którą poszkodowany będzie w przyszłości na pewno lub z dającym

się przewidzieć dużym stopniem prawdopodobieństwa odczuwać. Zasadniczą przesłankę określającą jego wysokości stanowi więc stopień natężenia doznanej krzywdy, tj. rodzaj, charakter, długotrwałość cierpień fizycznych i ujemnych doznań psychicznych ich intensywność, nieodwracalność ujemnych skutków zdrowotnych, a w tym zakresie stopień i trwałość doznanego kalectwa i związana z nim utrata perspektyw na przyszłość oraz towarzyszące jej poczucie bezradności spowodowanej koniecznością korzystania z opieki innych osób oraz nieprzydatności społecznej. Istotną okolicznością indywidualizującą rozmiar krzywdy jest wiek poszkodowanego. Utrata zdolności do pracy i możliwości realizacji zamierzonych celów oraz czerpania przyjemności z życia jest szczególnie dotkliwie dla człowieka, który doznał utraty zdrowia będąc jeszcze w pełni sił.

Przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają żadnych kryteriów, jakie należy uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego, toteż należy wziąć pod uwagę kryteria wypracowane przez judykaturę. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, iż wysokość zadośćuczynienia uzależniona jest od całokształtu ujawnionych okoliczności, w szczególności od czasu trwania cierpień fizycznych i psychicznych, trwałości skutków wypadku, okresu trwania objawów chorobowych i ich nasilenia, wieku poszkodowanego.

Ocena kryteriów decydujących o wysokości zadośćuczynienia zależy od okoliczności konkretnej sprawy. Dlatego konfrontacja danego przypadku z innymi może dać jedynie orientacyjne wskazówki, co do poziomu odpowiedniego zadośćuczynienia. W każdej sprawie występują szczególne, właściwe tylko dla niej, okoliczności faktyczne. Natężenie doznanych krzywd zależy od indywidualnych cech poszkodowanego. Dlatego okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia, podobnie jak kryteria ich oceny, powinny być rozważane indywidualnie wobec konkretnej osoby pokrzywdzonego, bez względu na wysokość zadośćuczynienia zasądzonego w innej sprawie. Nie da się, bowiem w wymierny sposób ocenić, czy doznana przez powoda krzywda, nawet przy podobnych obrażeniach i sytuacji osobistej, jest większa, czy mniejsza niż krzywda doznana przez inną osobę na rzecz, której w innej sprawie zasądzono odpowiednie świadczenie.

W wyniku wypadku powódka T. S. (1) doznała obrażeń, które ostatecznie skutkowały przejściem zabiegu operacyjnego, i pozostawały w bezpośrednim związku z doznany urazem. W pierwszym okresie po wypadku nie mogła samodzielnie wykonywać codziennych czynności takich jak ubieranie się, mycie, załatwianie spraw poza domem. Faktyczny stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu jakiego doznała powódka w wyniku wypadku został określony przez biegłych na 32 %.

Bezpośrednio po wypadku powódka z całą pewnością, co potwierdzili biegli odczuwała znaczny ból, zmniejszony poprzez podawanie leków przeciwbólowych. Wraz upływem czasu dolegliwości bólowe zmniejszały się.

Sąd zważył, iż zadośćuczynienie z art. 445 k.c. ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Wysokość ta jednak nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach.

W ocenie Sądu ustalone w sprawie okoliczności przemawiały za przyznaniem powódce zgodnie z żądaniem kwoty 47.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego, jako adekwatnej do krzywdy jakiej doznała w wyniku wypadku drogowego z dnia 15 lipca 2008r. Posiada ona zdaniem Sądu realną w odniesieniu do stopy życiowej powódki, odczuwalną wartość i nie sposób przypisać jej miana symbolicznej. Jednocześnie, z uwagi na skutki opisanego wyżej zdarzenia i aktualne stosunki majątkowe panujące w społeczeństwie nie jest ona zdaniem Sądu, wbrew twierdzeniom pozwanych nadmierna czy wygórowana. Określając wysokość zadośćuczynienia Sąd miał na względzie wiek poszkodowanej, czasowe wyłączenie powódki z aktywności życiowej, zmarnowany urlop. Niewątpliwie poważne uszkodzenia, z istoty u osoby w wieku powódki powodują większe cierpienia, niż u człowieka młodego. (...) jest dobrem szczególnie cennym i przyjmowanie stosunkowo umiarkowanych kwot zadośćuczynienia może prowadzić do jego deprecjacji (orz. SA w G. z dnia 4.02.2010r. (...))

Ustalając kwotę należnego powódce zadośćuczynienia Sąd wziął również pod uwagę charakter doznanej krzywdy i jej trwałą skutek w postaci uszczerbku w rozmiarze 32%.

Zgodnie z art. 444 § 1 k.c. w zw. z art. 436 § 1 k.c. i w zw. z art. 435 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia powstałego na skutek ruchu pojazdu mechanicznego, naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. (...), któremu przysługują roszczenia przewidziane z powyższego przepisu, jest każda osoba, której wyrządzono szkodę czynem niedozwolonym. Odszkodowanie obejmuje wszelkie wydatki pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne i celowe. Do kosztów objętych § 1 wspomnianego artykułu należą m.in.: koszty leczenia, rehabilitacji, koszt urządzeń kompensujących kalectwo, koszty specjalnego odżywiania, koszty celowe komunikacji pozostające w związku z chorobą, jak na przykład dojazdy do szpitala, na badania itp., przy czym dotyczy to nie tylko poszkodowanego, ale również członków jego rodziny opiekującej się nim, czy wreszcie wydatki ponoszone dla zapewnienia poszkodowanemu właściwej opieki i pielęgnacji w okresie rekonwalescencji (por. wyrok SN z dnia 21.05.1973r. (...),OSP 1974, Nr 4 poz.83).

Zdaniem Sądu przedstawiony w przedmiotowej sprawie materiał dowodowy oraz przeprowadzone postępowanie wskazuje, iż roszczenie z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie aczkolwiek nie w całości.

W tak zdefiniowanym pojęciu szkody niewątpliwie mieszczą się koszty zakupu zniszczonej w wypadku odzieży kurtki i spodni w kwocie 419zł, oraz naprawy uszkodzonego zegarka w kwocie 248zł. Powódka dla udowodnienia zgłoszonego roszczenia w tym zakresie przedstawiła dowód zakupu kurtki (k. 219), rachunek za naprawę zegarka (k.367), po wcześniejszym okazaniu jego uszkodzeń na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Płocku w dniu 21 października 2009r. (k.294), oraz zeznania świadka M. S.. Możliwość zasądzenia należności w sposób ścisły nieudowodnionej, istnieje między innymi w sprawie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym. W sprawach tych ustawodawca przyjął, że w razie niemożności udowodnienia w sposób ścisły wysokości dochodzonego roszczenia – czy to z powodu braku dostatecznej liczby dowodów, czy to niemożności ich aktualnego przeprowadzenia- sąd na podstawie własnej oceny opartej na rozważeniu wszystkich znanych sądowi okoliczności, może zasądzić odpowiednią sumę pieniężną, a więc zasądzić należność, która w sposób ścisły nie została w pełnej wysokości udowodniona (por. wyrok SN z 19.02.2010 r., (...), wyrok SN z 23.05.1980 r., (...), wyrok SN z 26.01.2006 r., (...), OSP 2007 Nr 3, poz. 29).

Zważywszy na treść opinii biegłych lekarzy potwierdzających istnienie ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu powódki przez okres 4 do 6 tygodni od dnia urazu, w tym wyłączenie z aktywności zawodowej uwagi na pobyt w szpitalu, a jednocześnie mając na względzie charakter pracy powódki i związane z tym obowiązki, niekiedy terminowe, celowym i uzasadnionym w ocenie Sądu było powierzenie B. D. w oparciu o zawartą umowę prac związanych z przepisywaniem pism, odbieraniem i wysyłaniem korespondencji, doręczaniem pism do sądu w okresie od 30 lipca do 31 sierpnia 2008r. Z tego tytułu powódka poniosła koszt w wysokości 1.000zł co udokumentowała umową i rachunkiem (k. 525-526).

Niewątpliwie w pojęciu szkody zdefiniowanej w art. 444 §1 zd.1 kc mieszczą się również koszty poniesione przez powódkę za „zniszczony” pobyt wakacyjny w Ł. w okresie dalszych 12 dni po wypadku, w łącznej kwocie 840zł kiedy to zmuszona była do pozostawania w pokoju hotelowym, głównie w łóżku.

Za uzasadnione Sąd uznał także żądanie zwrotu kosztów zakupu przez powódkę jednorazowo pasa przeciw przepuklinowego w kwocie 69,90zł, zakup kul w kwocie 59,80zł oraz środków opatrunkowych i leków w łącznej kwocie 368,25zł, co uznane zostało również przez pozwanych w piśmie z dnia 20.01.2014r. (k.955)

Reasumując ostatecznie Sąd uznał, iż powódce należy się odszkodowanie w wysokości 3.004,95 zł.

Ostatecznie spowodowało to uwzględnienie powództwa zgłoszonego ostatecznie przez powódkę wobec pozwanych A. K. (1) i W. S. (1) do kwoty 50.004 zł (pkt 1 wyroku).

W niniejszej sprawie, niejako tylko przy okazji, warto pamiętać o treści art. 6 kc, który stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Reguła powyższa powtórzona została w art. 232

kpc, zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W orzeczeniu z 17 grudnia 1996 r., (...), OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76 z glosą A. Z., P.. 1998, nr 1-2, s. 204 i nast., Sąd Najwyższy stwierdził zaś, iż rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). W ocenie Sądu powódka temu obowiązkowi nie sprostała.

Dlatego też Sąd oddalił jako nieudowodnione jak i nie pozostające w związku ze szkodą, powództwo w zakresie żądania zwrotu kosztów zakupu obuwi na płaskim obcasie (618zł) wobec jednoznacznej treści opinii biegłych co do wskazań ortopedycznych w tym zakresie, zwiększonych rachunków telefonicznych (255,25zł) wobec nie wykazania iż wydatki te pozostają w jakimkolwiek związku z wypadkiem z dnia 15.07.2008r. Z tych samych względów oddaleniu podlegało roszczenie w zakresie utraconych zarobków wobec rozwiązania z powódką przez firmą (...) umowy na obsługę prawną, podobnie z tytułu zlecenia w ramach substytucji. Jako nie pozostające w związku ze szkodą a dodatkowo nieudowodnione Sąd uznał również roszczenia z tytułu kosztów za przejazd na wizję lokalną, opieki syna w okresie dalszego pobytu powódki w Ł. po wypadku, opieki pielęgniarstwa w trakcie pobytu w szpitalu w P., opieki domowej w okresie rekonwalescencji szpitalnej, zabiegów rehabilitacyjnych, zakupów preparatów leczniczych ponad te uwzględnione jak wyżej, dojazdów do sanatorium i poradni lekarskich. Nie negując, że każdy pacjent ma prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej sprawowanej przez osobę bliską lub inną osobę wskazaną przez siebie, powódka nie wykazała, by opieka sprawowana przez jak twierdziła wynajętą pielęgniarkę na czas jej pobytu w szpitalu we wskazanym wymiarze była niezbędna. Skoro powódka miała jak każdy pacjent zapewnioną niezbędną opiekę w czasie pobytu w szpitalu, to brak było i z tego względu podstaw do uwzględnienia żądania co do łącznej kwoty 1.000zł z tytułu dodatkowej opieki pielęgniarstwa i podawania zastrzyków.

Jak zostało to już podkreślone na wstępie rozważań, odszkodowanie obejmuje wszelkie wydatki pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne i celowe, oraz co istotne pozostające w normalnym związku przyczynowym ze szkodą.

Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Na ogół uważa się, że unormowanie zawarte w § 1 art. 361 opiera się na założeniach teorii przyczynowości adekwatnej. Zgodnie z tą teorią związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy, gdy w zestawie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Nie wystarczy więc stwierdzić istnienie związku przyczynowego jako takiego. Wymagane bowiem jest też stwierdzenie, że chodzi o następstwa normalne. Przy określaniu związku przyczynowego należy brać pod uwagę zdarzenia, które realnie nastąpiły. Niekiedy jednak uwzględnia się też i zdarzenia hipotetyczne, a więc takie, które tylko przypuszczalnie mogły nastąpić. Tak jest przy ustalaniu odpowiedzialności za zaniechanie oraz gdy chodzi o utracone przez poszkodowanego korzyści czy też jego zwiększone wydatki. Zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 6, udowodnienie związku przyczynowego należy do poszkodowanego.

Powódka od samego początku prowadziła proces w sposób wyjątkowo niestaranny, chaotyczny, czego dowodem jest, że blisko dwa lata zajęło jej dokładne sprecyzowanie kręgu pozwanych, powielając po wielokroć te same dokumenty składane do akt wprowadzając w ten sposób ogromny bałagan w gromadzony materiał dowodowy. Wielokrotnie modyfikowała zgłaszane roszczenia tak co do kwoty jak i przedmiotu żądania. Zgodnie z wymaganiami rzetelnego procesu powódka miała zapewnioną realną możliwość przedstawienia swoich racji, wykazując zaś brak troski o własne interesy winna liczyć się z następstwami z takiej postawy wynikającymi. Zdaniem Sądu powódkę obciążał wyższy miernik staranności o własne interesy, wobec faktu iż z wykształcenia jest prawnikiem wykonującym zawód radcy prawnego.

Na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 kc Sąd zasądził od pozwanych na rzecz powódki ustawowe odsetki za opóźnienie od zasądzonej kwoty. Jako datę początkową, od której biegą odsetki za opóźnienie Sąd przyjął

datę ogłoszenia wyroku. Zgodnie z przyjętą w prawie cywilnym zasadą dłużnik popada w opóźnienie, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne. Według art.481 kc, odsetki należą się za samo opóźnienie, choćby nawet wierzyciel nie poniósł szkody, i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę ma na celu kompensację szkody niemajątkowej. Nie można wprawdzie określić wysokości zadośćuczynienia wprost na podstawie cen, niemniej w utrwalonym orzecznictwie wskazuje się na potrzebę uwzględnienia przy ustalaniu zadośćuczynienia min. aktualnego stanu stosunków majątkowych w społeczeństwie, który niewątpliwie łączy się z problemem cen. Oznacza to że określone w art.363§2 kc zasady ustalania odszkodowania mają odpowiednie zastosowanie przy ustalaniu odpowiedniej sumy pieniężnej z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W orzecznictwie Sadu Najwyższego przeważa pogląd, że w razie ustalenia zadośćuczynienia według stanu rzeczy istniejącego w chwili wyrokowania (zamknięcia rozprawy) uzasadnione jest przyznanie odsetek dopiero od tej chwili (orz. SN z dnia 30.10.2003r. (...), orz. SN z dnia 10.02.2000r., (...),orz. SA w G. z dnia 29.12.2005r. (...))

Skoro zatem ustalenie przez Sąd wysokości zadośćuczynienia i w szczególności odszkodowania następowało według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy odsetki zasądzone zostały od tej daty.

Sąd umorzył postępowanie w zakresie kwoty w jakiej powódka cofnęła powództwo (pkt 2 wyroku).

Sąd Okręgowy oddalił powództwo wobec pozwanych W. S. (1) i A. K. (1) o odszkodowanie w zakresie jakim przekraczało zasądzoną kwotę (punkt 3 sentencji wyroku).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i art. 100 k.p.c., mając na uwadze zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów oraz zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Z kwoty ostatecznie żądanej przez powódkę 75.052 zł uznana została kwota 50.004 zł, stanowiąca 70 % wartości przedmiotu sporu. Zgodnie z zasadą stosunkowego rozliczenia kosztów procesu, strona powinna ponieść jego koszty w takim stopniu, w jakim przegra sprawę. Łączne koszty procesu wyniosły 12.484 zł z czego powódka poniosła je w wysokości 7.867 zł (wpis, zaliczka na biegłych, wynagrodzenia pełnomocnika), a winna je ponieść w kwocie 3.745,20 zł (30% z 12.484 zł) natomiast pozwani W. S. i A. K. w wysokości 4617 zł (zaliczka na biegłych, koszty wynagrodzenia pełnomocnika), a winna je ponieść w kwocie 8.738,80 zł (70% z 12.484 zł). Różnica podlegająca zasądzeniu na rzecz powódki wyniosła 4.121,80 zł (pkt 4 wyroku)

W całości natomiast podlegało oddaleniu powództwo zgłoszone wobec Skarbu Państwa S..

Powódka w pozwie wywodziła swoje żądanie względem Skarbu Państwa z faktu „używania” przez pozwanego nieprawidłowo oznaczonej drogi wewnętrznej w celach zarobkowych. W ocenie T. S. (1) droga na której doszło do wypadku jest źle oznakowana i odbywa się na niej zbyt intensywny ruch turystyczny. Według powódki zła organizacja ruchu na drodze doprowadziła do wypadku. Zarządcą drogi jest Skarb Państwa S.. Jako podstawę swoich roszczeń powódka przytacza art. 415 i 471 k.c. Powódka na poparcie tezy, w przedmiocie rzekomych nieprawidłowości związanych z organizacją ruchu turystycznego na terenie parku złożyła do akt sprawy „prywatną opinię”, sporządzoną przez biegłego sądowego z zakresu ruchu drogowego. Dokument ten stanowił jedynie dodatkową argumentację strony. Powódka uzasadnia swoje roszczenie brzmieniem art. 415 k.c. Przesłankami odpowiedzialności deliktowej są powstanie szkody, czyn niedozwolony oraz związek przyczynowy pomiędzy deliktem a powstaniem szkody. W przedmiotowej sprawie związek przyczynowy pomiędzy rzekomym czynem niedozwolonym pozwanego, a szkodą poniesioną przez powódkę nie zachodzi. Brak jest również działania pozwanego, które można by zakwalifikować jako delikt. Nie był on zobowiązany do organizacji ruchu w sposób postulowany przez powódkę. Droga wewnętrzna została oznaczona, szlaki wytyczone. Doktryna prawa cywilnego definiuje związek przyczynowy, jako tzw. „normalny” związek pomiędzy zdarzeniami. Dla jego istnienia pomiędzy danymi faktami musi istnieć powiązanie. Należy wykazać, że dany fakt był warunkiem koniecznym zaistnienia drugiego z nich. Czyli że drugie ze zdarzeń nie nastąpiłoby bez zaistnienia pierwszego. Jeśli tak, to należy ustalić czy powiązanie jest normalne, czyli typowe i oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy. Powyższych ustaleń należy dokonać w oparciu o zasady logiki, doświadczenia życiowego oraz w oparciu o zasady wiedzy naukowej. Odnosząc powyższe do rozpatrywanego stanu faktycznego należy postawić

pytanie, czy wypadek komunikacyjny był normalnym, logicznym następstwem rzekomych braków w oznakowaniu leśnej drogi. Odpowiedź może być tylko negatywna. Do wypadku doszło ze względu na nieumyślne naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez kierującego wózkiem elektrycznym. Kierowca nie zachował ostrożności omijając grupę pieszych i wjechał na tor ruchu roweru, którym poruszała się powódka. Podkreślenia wymaga przy tym fakt, iż zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 14 zawartej w dniu 21 marca 2005r. umowy nr (...) za stan drogi odpowiedzialność ponosiła spółka cywilna (...) której współwłaścicielami byli pozwani W. S. i A. K.. Przywołany przez powódkę na uzasadnienie powództwa art. 471 k.c. jako podstawa dochodzonego roszczenia, normuje odpowiedzialność odszkodowawczą dłużnika, wynikającą z niespełnienia lub nienależytego spełnienia świadczenia. Dłużnik jest zobowiązany naprawić szkodę, którą poniósł wierzyciel na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązani, chyba że taka sytuacja jest następstwem okoliczności za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Nienależyte wykonanie świadczenia może dotyczyć terminu jego wykonania, miejsca, sposobu. W niniejszej sprawie ten przepis nie ma zastosowania. Powódka powołuje się na umowę zawartą z pozwanym, polegającą na zakupie biletu umożliwiającego wstęp na teren parku. Powódka uzyskała możliwość wstępu na teren S., oraz korzystania z jego infrastruktury przeznaczonej dla turystów. Z możliwości tej skorzystała. Pozwany Skarb Państwa wywiązał się z zawartej umową umożliwiając powódce pobyt na terenie parku. Powódka została potrącona przez wózek elektryczny, w następstwie czego została poszkodowana. W rozpatrywanym stanie faktycznym zastosowanie ma art. 436 k.c., a nie przepisy przytaczane przez powódkę. Oznacza to, że odpowiedzialność za zdarzenie ponosi posiadacz pojazdu, a nie zarządca drogi.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu następuje w myśl ogólnej reguły odpowiedzialności za wynik postępowania. Zasada ta została wprost wyrażona w art. 98 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca jest zobowiązana do zwrotu przeciwnikowi, na jego żądanie, kosztów procesu. Za zasadne Sąd uznał żądanie obejmujące koszty związane z celową obroną praw pozwanego przed sądem, na które złożyły się koszty wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości 3600 zł (art. 99 w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz. U. 2002 r. Nr 123, poz. 1059 ze zm.). Sąd nie obciążył powódki dodatkowymi kosztami pozwanego o których zasądzenie wnioskował, obejmującymi koszty dojazdu na rozprawy wobec braku udokumentowania ich faktycznego poniesienia.

Na oryginale właściwy podpis